

KVADROBERLIK SUBMADANIYATI - DEVIANT XULQ-ATVOR SIFATIDA

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17042395>

Manzuraxon Abduraxmonova Manafovna

FarDu ijtimoiy ish kafedrası professori,

Sotsiologiya fanlari doktori

Аннотация

Ushbu maqolada bugungi kunda yoshlar orasida deviant xulq-atvorga xos “ommaviy madaniyat”ning unsuri hisoblangan kvadroberlik submadaniyatning shakllanishini, uning deviant xulq-atvorga xosligi, yoshlar orasida ommaviy madaniyatning profilaktikasi, dastlab kvadroberlikning kelib chiqish tarixi, bunga sabab bo’luvchi omillar, jamiyat uchun keltirishi mumkin bo’lgan muammolar atroflicha tadqiq etilgan. Bundan tashqari submadaniyatning bolalar uchun ijobiy jihatlari va salbiy tomonlariga urg’u berilgan. Bugungi kunda mutlaqo yangi va global muammo hisoblangan bu tushuncha keyinchalik yomon oqibatlarga olib keladi, aynan shuning uchun ham Rossiya federatsiyasida bu harakat cheklanmoqda, mamlakatimizda ham ushbu harakat bilan shug’ullanish mumkin emasligiga oid bir nechta ogohlantirishlarning berilganligi uning dolzarbligidan dalolatdir.

Калит So’zlar

kvadroberlik, “ommaviy madaniyat”, bolalar, yoshlar, terianizm, insoniylik, internet, salbiy jihatlar, ijobiy jihatlar, qonun, ota-ona.

СУБКУЛЬТУРА КВАДРОБЕРНОСТИ-КАК ДЕВИАНТНОЕ ПОВЕДЕНИЕ

Манзурахон Абдурахмонова Манафевна

Профессор кафедры социальной работы ФГУ,

Доктор социологических наук

Аннотация

В данной статье подробно рассматривается формирование субкультуры квадроберности, которая сегодня считается элементом “массовой культуры”, свойственной девиантному поведению среди молодежи, ее специфика для девиантного поведения, профилактика массовой культуры среди молодежи, история возникновения квадроберности изначально, факторы,

способствующие этому, проблемы, которые она может принести обществу. Кроме того, акцент делается на положительных и отрицательных аспектах субкультуры для детей. Это понятие, которое сегодня считается совершенно новой и глобальной проблемой, в дальнейшем будет иметь плохие последствия, именно поэтому в Российской Федерации это движение ограничено, и тот факт, что в нашей стране было сделано несколько предупреждений о том, что этим движением нельзя заниматься, является свидетельством его актуальности.

Ключевые слова:

квадроберизм, "популярная культура", дети, молодежь, терианство, человечность, интернет, отрицательные аспекты, положительные аспекты, закон, воспитание детей.

THE QUADROBERIAN SUBCULTURE IS AS DEVIANT BEHAVIOR

Manzurahan Abdurakhmonova Manafonva

Professor, Department of social work, FSU,

Doctor of sociology

Annotation

This article covers the formation of a quadroberian subculture, which today is considered an unsurprising element of deviant behavior among young people, its characteristic of deviant behavior, the Prevention of mass culture among young people, the history of the origin of quadroberianism at first, the factors that cause it, the problems that it can bring for society are studied in detail. In addition the emphasis is placed on the positive aspects and negative aspects of the subculture for children. This concept, which today is considered a completely new and global problem, will later have bad consequences, it is for this reason that this movement is limited in the Russian Federation, and the fact that several warnings about the impossibility of dealing with this movement in our country are evidence of its relevance.

Keywords

quadroberism, "mass culture", Children, Youth, therianism, humanity, internet, negative aspects, positive aspects, law, parent.

KIRISH. ВВЕДЕНИЕ. INTRODUCTION. Har qanday makon yoki zamonda o'zining davriy muammolari bo'lgani kabi bugungi kundagi zamonaviy ,turfa xil muammolar bizni ham chetlab o'tayotgani yo'q. Ayniqsa, bugungi axborot

asrida,glaballashuv jarayonida axborot uzatish ko'lamining tezlashuvi,ommaviy axborot vositalarining erkinligi zamirida har qanday kerak yoki nokerak axborotlar inson shuuriga joylanishi ijobiy oqibatlar bilan birgalikda jamiyat ayniqsa uning e'tiborga muhtoj qatlami hisoblangan bolalar va yoshlar uchun bir qancha muammolarni ham keltirib chiqarmoqda.Endigina rivojlanish va ijtimoiylashish davrida bo'lgan bolalar osongina turli yo'llarga og'ishlari mumkin.Bolalarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishi ularning sog'lom shaxs bo'lib etishishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ijtimoiy rivojlanish bolalarning boshqalar bilan muloqot qilish, do'stlik va hamkorlik qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi, hissiy rivojlanish esa ularning his-tuyg'ularini tanib olish, ifoda etish va boshqarish qobiliyatlarini qamrab oladi.[1]

Hozirgi kunga kelib ommaviy axborot vositalarida berilayotgan axborotlarning cheklanmaganligi zamirida dunyoning bir chekkasida bo'layotgan holatlar dunyoning bu chekkasiga yetib keladi.Xuddi shu singari bugungi kundagi eng global muammolardan biri bolalar va yoshlar orasidagi deviant xulq-atvorning namoyishi hisoblangan kvadroberlik submadaniyatining avj olayotganligidir. Kvadrobika - atamasi lotincha- quattuor to'rt va inglizcha aerobika - "aerobika" so'zlaridan kelib chiqqan bo'lib ma'nosi to'rt oyoqli hayvonlar harakatlarini taqlid qiluvchi akrobatika tushunchasini anglatadi - bu norasmiy sport turi sifatida dastlab Yaponiyada yuzaga kelgan uning asoschisi Kenichi Itodir u to'rt oyoqlab yugurgan holda yangi sport turiga asos soldi va Gennisning rekordlar kitobidan joy oldi. ,ushbu sport turida odamlar hayvonlarning harakatlarini taqlid qilib, to'rt oyoq bilan harakat qilishadi. Bolalar kvadrobika mashg'ulotlarida tulkilar, bo'rilar, mushuklar va boshqa hayvonlarni tas'virlaydigan niqoblar va soxta dumlardan foydalanadilar.[2] dastlab ushbu mashg'ulot Yaponiyada yuzaga kelgan bo'lsada ,uning tarqalishi AQSHda avj oldi ,ushbu submadaniyatning xavfli jihati shundaki u nafaqat bolalarni balki, o'smir yoshlarni va kattalarni ham jalb eta boshladi,bu shu darajaga yetib bordiki,kvadrobika bilan shug'ullanuvchilar alohida to'daga birlashib tinch aholiga hujum qila boshladilar. Kvadroberlar hamfikir odamlarni qidiradigan yoki jamoaviy uchrashuvlar tashkil etadigan onlayn jamoalarda faol muloqot qilishadi.Ularning aksariyati o'z mashqlarini videoga olishadi va ijtimoiy tarmoqlarga joylashtirib keladilar,shuning uchunham uning bolalar orasida yoyilishi va ommalashishi tezlashgan sababi boallarda keluvchi informatsiyalarni filtrlash tizimi yetarli darajada shakllanmagan bo'ladi.

METODOLOGIYA.МЕТОДОЛОГИЯ.METHODOLOGY. Dastlabki ijtimoiy me'yorlar yoki ulardan chekinishlar haqidagi tushunchalar insonning ijtimoiylashuv jarayonlari bilan bir vaqtda paydo bo'lgan deyish mumkin. Ijtimoiy me'yorlilik va ulardan chekinishlar haqidagi qarashlar insonning ijtimoiylashuv

jarayoni bilan bir vaqtda paydo bo'lgan. Qadimgi davrlarda diniy qonun qoidalarga amal qilmaganlar xulqidan og'ishgan shaxslar ya'ni deviant xulq-atvorli shaxslar sifatida talqin etilgan. 18-asr mutaffakirlari ijtimoiy me'yoriy va undan chekinishi muammosini yanada chuqquroq tahlil qilishga erishganlar. Jumladan, Russo, Bekkorio, Gelsevey, Didro, Golbax o'z ilmiy izlanishlarida ijtimoiy me'yorlar tushunchasiga to'xtalib o'tganlar.[3] Ijtimoiy fanlarning rivojlanishi natijasida ijtimoiy me'yordan og'ish tushunchasining ko'lami kengayadi ayniqsa ijtimoiy me'yordan og'ish holatlarini tahlil qiluvchi ilk ta'limot E. Dyurkgeymning "anomiya" g'oyasidir.[3,-19.b]. Bundan tashqari R. Merton ham og'ishgan xulq-atvor tushunchasini tahlil qiladi. Dick Hebdigening "Subculture: The Meaning of Style" asarida "omaviy madaniyat" tushunchasini tadqiq etgan. U submadaniyatni ijtimoiy qarshilik va uslub orqali ifodalash nuqtai nazaridan tahlil qilgan.

ASOSIY QISM. OCHOBHAY ЧАСТЬ. MAIN PART. Bugungi kundagi bolalarda kvadroberlikka qiziqishning ortishiga sabab bo'luvchi omillarni tahlil qilar ekanmiz tahlillarimiz va o'rganishlarimizdan ma'lum bo'ladiki, bolalarda ijtimoiy va hissiy rivojlanish o'z poydevorini qo'yadigan va mustahkamlaydigan muhim bosqich bu maktabgacha bo'lgan davr hisoblanadi. Ijtimoiy rivojlanishning ahamiyati shundan iboratki, ijtimoiy rivojlanish-bu bolalarning jamiyatda ishtirok etishi va boshqalar bilan o'zaro munosabatda bo'lishiga imkon beradigan muhim jarayon. Maktabgacha tarbiya davrida bolalarda do'stlikni shakllantirish, hamkorlik qilish va hamdardlik kabi muhim ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Kuchli ijtimoiy rivojlanish bolalarning kelajakda ilmiy yutuqlarga erishishlari va sog'lom munosabatlariga yordam beradi. Hissiy rivojlanishning ahamiyati esa bolalarning his-tuyg'ularini tanib olish, ifoda etish va boshqarish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Maktabgacha tarbiya davrida bolalar o'z muhitidagi voqealarga javoban his-tuyg'ularini tushunish va ifoda etishga kirishadilar. Ulardagi hissiy rivojlanish o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, stressni yengishga yordam beradi va sog'lom hissiy aloqalarni o'rnatishni qo'llab-quvvatlaydi.[4] Maktabgacha davrda bolalarning ijtimoiy hamda hissiy ko'nikmalarning yetarlicha shakllanmasligi, otalar tomonidan bolalarning moslashuviga yordam bermaslik keyinchalik ularda o'z-o'zini ifoda eta olmaslikka olib keladi. Bugungi kundagi kvadroberlik bilan shug'ullanuvchi bolalarning hatti-xarakatlarini o'z-o'zini ifoda etish va o'zligini (identifikatsiyasini) izlash usuli sifatida qarash mumkin, bu ayniqsa o'smirlar uchun xosdir. Bu yoshda ular ko'pincha o'z "men"ni izlaydi, boshqalardan ajralib turishga va o'zlarining individualligini namoyish qilishga intilishadi. Hayvonlarning xatti-harakatlariga taqlid qilish orqali ular o'zlarining his-tuyg'ularini oddiy inson roliga qaraganda erkinroq ifoda etishlariga ishonishadi.

Kvadroberlikka qiziqishning ehtimoliy sabablaridan biri – bu real hayotdan qochish va jamiyat bosimidan chetga chiqish istagidir. Hayvonlarga taqlid qiladigan xulq-atvor bolalarga jamiyat qoidalari va talablari unchalik qat'iy belgilanmagan muhitda o'zlarini xavfsizroq va tushunarliroq his qilishlariga imkon beradi. Bundan tashqari, bu harakat bilan shug'ullanish – insoniy stressdan xalos bo'lish yoki ichki nizolarni hal qilish uchun ham xizmat qilishi mumkin. Kvadrobika bolalar va o'smirlarga turlicha ta'sir qilishi mumkin. Ushbu hodisaning ijobiy va salbiy tomonlari mavjud. Kimdir kvadrobikka yaxshi ta'sir qilishi mumkin. Kimgadir aksincha salbiy ta'sir qilish yomon oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ushbu submadaniyatning ijobiy tomonlari haqida gap ketganda aytib o'tish lozimki:

5. Ushbu submadaniyat ijodkorlik va tasavvurni rag'batlantirishga xizmat qiladi, sababi uning ishtirokchilari turli kiyimlar tanlash barobarida tanlay olish va ranglarni bir-biridan to'g'ri ajratish ko'nikmasiga ega bo'ladilar;

6. Kvadroberlarda jamoaning mavjudligi yordamga kelishga tayyor do'stlarning paydo bo'lishi bu orqali uyushqoqlikni shakllantirishi mumkin;

7. empatiyani rivojlantirishga ham xizmat qiladi – ular boshqalar bilan muloqot jarayonida o'zlari uchun xayrihoh va hamfikrlarni muntazam izlaydilar ;

8. ko'pincha niqobdan foydalanganliklari sababli o'zini istagan holatida namoyon qilishdan qo'rqmaslik ularda shakllanadi;

9. jamiyatda ham, ijtimoiy tarmoqlarda ham, tanlovlarda ham o'zini namoyon qilish orqali o'ziga ishonchni mustahkamlashga erishadilar;

Aynan shuning uchun ham ular real hayotdan ko'ra ushbu madaniyat ta'siriga tezroq beriladilar, devint xulq-atvorga xoslikning belgisi sifatida ko'rsatilishidan asosiy sabab esa bolalar yoki o'smirlarda mavjud bo'lgan muammoli vaziyat yoki holatda bola qaysidir yo'l orqali vaziyatdan chiqishi yoki muammoni hal qilishi lozim, uning yechimi ijtimoiy me'yorlarda mavjud, lekin bola o'zidagi vaziyatda ushbu me'yorga amal qila olmaydi.

Bolalar va o'smirlarning xatti-harakatlari chegaradan oshib ketadigan ko'rinishi, ularning boshqalarni tirnashi, tishlashi va hayvonlarga xos ovqatlarni hayvonlarga mo'ljallangan idishlardan iste'mol qila boshlashlaridir. Bola odatda ushbu holatlarda o'zining yomon ish qilayotganligini yoki uning xatti-harakati ma'lum bir soniyada me'yorlarga mos kelmasligi mumkinligini tushunmaydi. Ushbu submadaniyatga xos ishlar ba'zan tengdoshlari va hatto kattalar tomonidan masxara qilinadi va tushunilmaydi, ammo boshqalarning reaksiyalari kvadroberni qiziqitirmaydi. Norozilik formatida o'smirlar va bolalar o'zlarini noto'g'ri tutishlari mumkin. Bola o'zini haqiqiy hayvon sifatida biladi,

ta'sirga chuqquroq berilgan bolalar hayvonning niqobisiz yashay olmaydi, chunki faqat niqob bilan u o'zini kuchli va ishonchli his qiladi.

Kvadroberika quyidagi sabablarga ko'ra bolalar uchun xavfli bo'lishi mumkin:

10. odamlarga xos bo'lmagan g'ayritabiiy tarzda sakrash tufayli muvozanatni yo'qotish, yiqilish oson;
11. illiq oyoq kiyimlar sababli sirpanish xavfi mavjud. Mushaklarning cho'zilishiga olib kelishi mumkin;
12. butun oyoq bilan yuzaga tushganda, tovon maksimal yukni oladi, bu esa jarohatlar va og'riqlarga olib kelishi mumkin;
13. mushaklar-skelet tizimi, bo'g'inlar bilan bog'liq muammolar mavjud bo'lsa, har qanday mashg'ulotlardan oldin shifokor bilan maslahatlashish lozim;
14. ijtimoiy jihatdan real hayot chegarasini unutish;
15. hayvonlarga xos xarakatlarni amalga oshirish - tirnash va tishlash;
16. ta'sirga berilish oqibatida kiyimlar turli aksesuarlarsiz yashay olmaslik, ularsiz hayot tugashiga ishonish;
17. yaqinlar bilan insoniy bog'liqliklarning uzilishi, hayvonlar guruhiga mansublikka ishonish kabi yomon oqibatlarga olib keladi, deviant xulq-atvorga xos asosiy xususiyatlarda biri ham aynan uning keyinchalik turmush tarzining uzviy bo'lagiga aylanib ketish edi, aynan mana shu xususiyat kvadroberlikka ham xosdir.

Doimiy oilaviy kelishmovchiliklar, oila va atrof-muhitdan norozilik, bolalar bilan kelisha olmaslik, ijtimoiy institutlarning qo'llab-quvvatlamasligi oqibatida bolalar o'zlarini yolg'iz his eta boshlaydilar. Shaxsning ijtimoiylashuvi jarayoni jamiyatning va atrofdagi odamlarning qat'iy nazorati ostida amalga oshadi. Insonlar bolalarni faqat o'rgatibgina qolmasdan, xulq-atvor me'yoriy talablarining to'g'ri bajarilishini nazorat etishadi va bu bola ijtimoiy nazorat vakili vazifasini bajaradi. Oqibatda unda ota-onaning nazoratidan qochish, erkinlikka intilish kuchayadi. O'ziga o'xshash bolalar yoki o'smirlar davrasida u o'zini erkinroq his etadi.

Rossiya Madaniyatshunoslik fanlari nomzodi Marina Xramova o'z o'rganishlari natijasida quyidagilarni ta'kidlaydi: zoomorfizm, ya'ni odamga hayvon xususiyatlarini berish ma'lum madaniyatning tabiiy qismidir. Bolalarning kichik yoshlarida mushuk va itlarga taqlid qilishlari odatiy holat. Ularga taqlid qilgan holda kiyinishlari ham odatiy holat deya ta'kidlagan[5], xuddi shunday rivojlanayotgan bolaga buni taqiqlash birmuncha xato, holatga baho bergan holatda jarayon nazorat darajasidan chiqa boshlasa uni boshqa yo'llar bilan to'xtatish lozim.

Bugungi kundagi ushbu muammoning yechimini izlash, quyidagi holatlarda ota-ona bola bilan chuqquroq muloqot qilishi lozim

- bola hayvonlik obrazida uzoq, obsesif qolganda;
- chegaradan tashqariga chiqishi: bolaning tishlashi, tirnashi, hayvonlarga va boshqalarga tashlanishi;
- doimiy jarohatlar ola boshlashi;
- maktabda, teatrdan, do'konda umuman har doim niqob kiyishi.

Bularning barchasi bolaning psixologik holatini chuqur tahlil etishga asos bo'ladi. Birgina Rossiyada dastlabki, davrda ushbu submadaniyat oddiy qabul qilinib unga to'sqinlik qilinmagan bo'lsa, 2024-yilga kelib ushbu submadaniyat Rus qonun chiqaruvchi organi tomonidan ko'plab munozaralarga sabab bo'ldi va ushbu harakat bilan shug'ullanish qonundan taqiqlanishi mumkin.[6]

Mamlakatimizda 2024-yilning 10-11-oktabr kunlarida ikkita kvadroberlik holatining namoyon bo'lishi[7], OLX sotuv platformasida ular uchun kiyimlarning, turli buyumlarning sotuvga qo'yilishi, bu submadaniyat bizni ham chetlab o'tmaganligidan dalolatdir. Bunday muammoalarning keng avj olishida internet tarmoqlarining o'rni katta. Kvadroberlik harakati jamiyatda yurish-turish qoidalariga zid ekanligi va bu holat Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga muvofiq ota-ona yoki uning o'rnini bosuvchi shaxslarga tegichlixa jazo choralari qo'llanilishga olib kelishini ota-onalar unutmasligi lozim.[8]

XULOSA. ВЫВОДЫ. CONCLUSION. Jamiyatda insonlar faoliyatida xatti-harakatlar va xulq-atvorlarini ijtimoiy me'yorlarni boshqaradi. Ijtimoiy me'yor jamiyatda boshqaruvning ajralmas qismi bo'lib, shaxs yoki ijtimoiy guruh xulq-atvorni muayyan ijtimoiy muhitga moslashtiruvchi qoidalar majmui hisoblanadi. Shundan ham anglashimiz mumkinki, ijtimoiy me'yorlar doirasidan chetga chiqish insonlarga xos, ammo uning turmush tarziga aylanishi yomon oqibatlariga olib keladi. Xulosa qilib aytganda ota-onalar bolalar tarbiyasiga befarq bo'lmasliklari lozim, chunki, bizning xalqimizda "Kasalni davolagandan ko'ra, uni oldini olgan ma'qul" degan ajoyib naql mavjud. Bundan tashqari ijtimoiy davlat sifatida tan olingan mamlakatimizning konstitutsiyamizning qator moddalarida ota-onalarning bolalar oilidagi majburiyatlari batafsil ko'rsatib o'tilgan xususan 77-moddada "Ota-onalar va ularning o'rnini bosuvchi shaxslar o'z farzandlarini voyaga yetguniga qadar boqishi, ularning tarbiyasi, ta'lim olishi, sog'lom, to'laqonli va har tomonlama kamol topishi xususida g'amxo'rlik qilishga majburdirlar. Davlat va jamiyat yetim bolalarni hamda ota-onasining vasiyligidan mahrum bo'lgan bolalarni boqishni, tarbiyalashni, ularning ta'lim olishini, sog'lom, to'laqonli va har tomonlama kamol topishini ta'minlaydi, shu maqsadda xayriya faoliyatini rag'batlantiradi." [9] deya belgilangan bo'lib ularning sog'lom va

to'laqonli ulg'ayishi uchun e'tibor va to'g'ri tarbiya juda muhimdir. Bundan tashqari 78-moddada "Farzandlar ota-onasining nasl-nasabi va fuqarolik holatidan qat'i nazar, qonun oldida tengdirlar. Bolaning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash hamda himoya qilish, uning jismoniy, aqliy va madaniy jihatdan to'laqonli rivojlanishi uchun eng yaxshi shart-sharoitlarni yaratish davlatning majburiyatidir. Onalik, otalik va bolalik davlat tomonidan muhofaza qilinadi. Davlat va jamiyat bolalarda hamda yoshlarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlikni, mamlakatidan hamda xalqning boy madaniy merosidan faxrlanishni, vatanparvarlik va Vatanga bo'lgan mehr-muhabbat tuyg'ularini shakllantirish to'g'risida g'amxo'rlik qiladi"[10] deya bolalarning huquq va mafaatlari yana bir bora mustahkamlangan bo'lib ushbu qonunlarni chetlab o'tish qonun doirasida javobgarlikka tortilishga sabab bo'lishi mumkin, aytish mumkinki bolalarga nisbatan ota-onaning beparvo munosabati ham bolaga nisbatan ruhiy zo'ravonlik sifatida baholanadi.

IQTIBOSLAR. ЧОККИ. REFERENCES.

1. Social and emotional development. A Journey of Children Growing with. Aftor: Fatma ÖZKIRAY <https://medium.com/@fatmaozkiray/soci%CC%87al-andemoti%CC%87onal-development-a09d1dd83586>
2. <https://www.interfax-russia.ru/kaleidoscope/kto-takie-kvadrobey-ili-zachem-podrostki-pritvoryayutsya-zhivotnymi> www.interfax-russia.ru (https://www.interfax-russia.ru/kaleidoscope/kto-takie-kvadrobey-ili-zachem-podrostki-pritvoryayutsya-zhivotnymi) Кто такие квадроберы, или Зачем подростки притворяются животными? - Россия | | Интерфакс Россия.
3. L.Olimov. A.Nazarov. Xulqi og'ishgan bolalar psixologiyasi. Toshkent. Taffakur avlodi-2020. 19-bet
4. SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT. A Journey of Children Growing with. Aftor: Fatma ÖZKIRAY <https://medium.com/@fatmaozkiray/soci%CC%87al-andemoti%CC%87onal-development-a09d1dd83586>
5. Rossiya Madaniyatshunoslik fanlari nomzodi Marina Xramovanning zoomorfizm haqidagi qarashlari.
6. Rossiyada kvadrobika taqiqlanishi mumkin <https://m.kun.uz/news/2024/10/05/rossiyada-kvadrobika-taqiqlanishi-mumkin>
7. Ichki ishlar vazirligi Toshkentda kvadroberlar paydo bo'layotganidan ogohlantirdi <https://m.kun.uz/news/2024/10/13/iiv-toshkentda-kvadroberlar-paydo-bolayotganidan-ogohlantirdi>

8.lex.uz/acts/-97664

<https://lex.uz/acts/-97664>

O'zbekiston

Respublikasining ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi.

9.O'zbekiston

Respublikasi

Konstitutsiyasi

77-modda.30.04.2023.

<https://lex.uz/docs/-6445145>

10. O'zbekiston

Respublikasi

Konstitutsiyasi

78-modda.30.04.2023.

<https://lex.uz/docs/-6445145>